

بررسی مکان‌های مناسب جهت احداث بندر خشک در ایران

عبدالرضا شیخ الاسلامی^۱، الهام براتی^۲، غلامرضا ایلاتی^۳

۱- استادیار، برنامه ریزی حمل و نقل، دانشکده عمران، دانشگاه علم و صنعت ایران

۲- کارشناس ارشد، برنامه ریزی حمل و نقل، دانشکده عمران، دانشگاه علم و صنعت ایران

۳- دانشجوی دکتری، برنامه ریزی حمل و نقل، دانشکده عمران، دانشگاه علم و صنعت ایران

Ebarati@civileng.iust.ac.ir

خلاصه

با رونق گرفتن بازار حمل و نقل دریایی، حجم وسیعی از کانتینرها به سمت بنادر ساحلی سرازیر گشت. از طرفی ساختار سنتی حمل و نقل داخلی کانتینر در کشور که بیش از ۹۰ درصد آن از مسیر جاده‌ای و اغلب نیز به صورت یک سر خالی انجام می‌گیرد، سبب رسوب کانتینر در بنادر گردیده است. یکی از راه کارهای موجود تغییر وضعیت کنونی و کارآمد نمودن بنادر ساحلی، ایجاد بنادر خشک است، که دارای تجربیات موفقیت آمیز در بعضی از کشورهاست. با توجه به مطالب ذکر شده مسئله ایجاد بندر خشک امری ضروری به نظر می‌رسد. آنچه در این تحقیق به دنبال آن خواهیم بود، بررسی همه جانبه بنادر خشک می‌باشد. بنابراین تعیین مکان‌های مناسب جهت احداث بندر خشک، مسئله‌ای است که روز به روز بر اهمیت آن در کشور افزوده می‌شود. لذا در این مقاله سعی بر آن است تا با بیان معیارهای استاندارد در احداث بنادر خشک، مکان‌های مناسب در ایران که پتانسیل تبدیل شدن به بندر خشک دارند، تعیین و مشخصات کمی و کیفی آن‌ها به تفصیل بیان گردد.

کلمات کلیدی: تقاضای حمل و نقل، حمل و نقل کانتینری، بنادر ساحلی، بندر خشک.

۱. مقدمه

با توجه به مدت زمان حضور کانتینرها در بندر شهید رجایی که بالاتر از مقادیر استاندارد است (در حدود ۲۵ روز در مقابل ۳ تا ۵ روز استاندارد) و با توجه به ساختار هم‌چنان سنتی حمل و نقل داخلی کانتینری کشور که بیش از ۹۰ درصد آن از مسیر جاده‌ای صورت گرفته و اغلب نیز به صورت یک سر خالی انجام می‌گیرد و همچنین با توجه به مصرف بالای سوخت که آلودگی‌های زیست محیطی بیش‌تر و تراکم ترافیک جاده‌ای و تصادفات را موجب می‌گردد، یکی از راه کارهای موجود در این زمینه که دارای تجربیات موفقیت آمیز در بعضی از کشورهاست، ایجاد بنادر خشک یا بنادر داخلی لجستیک است [۱].

ایده حضور بندر خشک در فاصله‌ای مشخص از بنادر ساحلی باعث کاهش بسیاری از مشکلات ایجاد شده برای بنادر ساحلی گردیده است. اما بنادر خشک مانند تمامی مراکز خدمت‌رسانی نیازمند تعیین مکان بهینه می‌باشند و توسعه صحیح آن‌ها دستوردهای ارزشمندی را به دنبال خواهد داشت. کاهش هزینه حمل و نقل، کاهش مصرف سوخت، کاهش مشکلات ترافیکی مسیریهای منتهی به بنادر ساحلی، کاهش تراکم در بنادر ساحلی و عدم تشکیل صف در محوطه بنادر، کاهش نرخ تصادفات و افزایش ایمنی، کاهش هزینه‌های نگهداری از جاده‌ها و کاهش آلودگی‌های زیست محیطی شهرهای ساحلی از جمله این دستاوردها می‌باشند.

شکل‌گیری انواع بنادر خشک در کشور می‌تواند برای غلبه بر وضعیت سنتی موجود و بهبود جریان اصلی حمل و نقل کشور به طور مؤثری چاره‌ساز باشد. چگونگی انتخاب مکانی مناسب برای بندر خشک، مسئله‌ای اجرایی می‌باشد که روز به روز مهم و مهم‌تر می‌شود [۲].

^۱ استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت

^۲ کارشناس ارشد

^۳ دانشجوی دکتری